

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ РОЗРОБКИ МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ЩОДО РОЗВИТКУ SOFT- SKILLS МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ОСНОВІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Обґрунтовано доцільність розробки методичного комплексу щодо розвитку soft-skills майбутніх фахівців інженерних спеціальностей на основі змішаного навчання.

Ключові слова: методичний комплекс, soft-skills, майбутні фахівці інженерних спеціальностей.

Abstract

The expediency of developing a methodological complex for the development of soft-skills of future specialists of engineering specialties based on blended learning is substantiated.

Keywords: methodical complex, soft-skills, future specialists in engineering specialties.

Вступ

Стрімке збільшення обсягу інформації та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій науковою громадськістю, засобами масової інформації, суспільством в цілому часто оцінюються як виклики. Однак розвиток інформаційно-комунікаційних технологій розширив і змінив освітнє середовище, надавши педагогам нові можливості їх використання на всіх рівнях освіти, для вирішення найрізноманітніших педагогічних завдань. Змішане навчання – це термін, який все частіше використовується для опису способу поєднання електронного навчання з традиційними методиками та незалежним навчанням для створення нової гібридної методики навчання.

Основний зміст

Освітня система є однією з наймасовіших та має суттєві зв'язки всіх своїх підсистем з соціально-економічним оточенням, цільовий орієнтир якого – практико-орієнтованість підготовки здобувачів вищої освіти, розвиток здібностей, особистісних якостей, різнобічний розвиток майбутніх фахівців і їхня соціально-професійна адаптація. У зв'язку з цим, методологічними підходами при розгляді питання стосовно розробки методичного комплексу щодо розвитку soft-skills майбутніх фахівців інженерних спеціальностей на основі змішаного навчання виокремлено такі: 1) системний, який дозволяє визначити напрямки змін в освітньому процесі ЗВО; 2) компетентнісний, який орієнтує на підготовку випускників, здатних вирішувати конкретні професійні завдання; 3) особистісно-орієнтований, який акцентує суспільну потребу в різнобічному розвитку особистості і її соціально-професійну успішну адаптацію.

Технологія побудови навчального процесу у технічних ЗВО має бути орієнтованою на використання усіх трьох методологічних підходів та забезпечувати повноцінний розвиток визначеного комплексу компетентностей здобувачів вищої освіти. Міжнародна комісія Ради Європи розглядає поняття компетентності як сукупність основних уявлень, базових опорних знань, загальних умінь, фундаментальних способів навчання та ключових кваліфікацій. Процес відбору ключових компетентностей у європейських країнах класифікують за трьома блоками: соціальні, мотиваційні та функціональні компетентності (табл. 1). Дуже важливо пов'язувати специфічні компетенції, які людина набуває в процесі роботи, із загальними компетентностями, які можуть застосовуватись незалежно від місця працевлаштування (орієнтація на майбутнє, гнучкість тощо). Розвиток компетентностей – це багатокомпонентне завдання, яке вимагає структурованого підходу:

1) розвиток знань: передача інформації від викладачів до здобувачів, допомога в усвідомленні та розумінні поданої інформації;

Таблиця 1 – Класифікація базових компетентностей здобувача вищої освіти

Soft Skills (пов'язані з оточенням, життям суспільства, соціальною діяльністю особистості)	Motivational skill (пов'язана із внутрішньою мотивацією, інтересами, індивідуальним вибором особистості)	Hard Skills (пов'язані зі сферою знань, умінням оперувати науковими знаннями та фактичним матеріалом)
<ul style="list-style-type: none"> – Здатність до співпраці; – вміння розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях; – навички взаєморозуміння; – активна участь; – соціальні й громадянські цінності та вміння; – комунікативні навички; – мобільність (у різних соціальних умовах) ; – вміння визначити особисті ролі в суспільстві. 	<ul style="list-style-type: none"> – Здатність до навчання; – винахідливість; – навички адаптуватись та бути мобільним; – вміння досягати успіху в житті; – бажання змінити життя на краще; – інтереси та внутрішня мотивація; – особисті практичні здібності; – вміння робити власний вибір та встановлювати особисті цілі. 	<ul style="list-style-type: none"> – Лінгвістична компетентність; – технічна та наукова компетентність; – вміння оперувати знаннями в житті та навчанні; – вміння використовувати джерела інформації для власного розвитку; – вміння використовувати ІКТ.

2) розвиток навичок: складові знань, які потрібні для того, щоб зрозуміти, сформувати та використовувати навичку;

3) зміна підходів до роботи;

4) розвиток компетентності: інтеграція та відпрацювання потрібних елементів знань, навичок та поведінки для виконання певного завдання.

Враховуючи те, що в розрізі професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних спеціальностей основна увага зосереджена на здобутті hard skills (функціональних компетенцій), вважаємо, що нагальною є потреба всестороннього ефективного розвитку майбутнього випускника та формування у нього крім суто функціональних компетенцій ще й motivational skill (самотивацій та самовдосконалення) та soft skills. Особливий акцент варто зосередити на розвитку навичок взаєморозуміння, командної співпраці, самотивації, ефективної комунікації та конструктивного вирішення конфліктів у здобувачів вищої освіти. Базовою програмою розвитку заданих навичок є організація тренінгових занять із майбутніми фахівцями за такою тематикою: тренінг 1 – емоційна складова нашого життя (ознайомлення з базовими емоціями, а також з емоціями сорому, провини та почуттям відповідальності); тренінг 2 – усвідомлення своїх потреб для розуміння себе та інших; тренінг 3 – виникнення конфлікту та його причин (знаходження конструктивних шляхів вирішення конфліктів); тренінг 4 – миротворчі підходи до вирішення конфлікту (медіація, фасилітація діалогу, відновні кола); тренінг 5 – опанування методів ефективно комунікації, таких як, техніки активного слухання та Я – повідомлення; тренінг 6 – кроки ефективного спілкування за методикою М. Розенберга, опанування технік ресурсування; тренінг 7 – командоутворення, формування командного духу; тренінг 8 – самотивація та цілепокладання.

Запропонований методичний комплекс створений за змішаною моделлю навчання та дозволяє оптимально використовувати час для прямої взаємодії викладач – здобувач під час занять. Змішаний підхід до навчання забезпечує максимальну гнучкість у поданні контенту. Складні теми можуть бути представлені під час тренінгових занять, а інші теми можуть бути доступні через Jet-сайт.

Спланована стратегія змішаного навчання дає змогу максимально швидко та ефективно охопити максимальну кількість здобувачів вищої освіти. А з цифровими активами, такими як відео записи та електронні книги, з'являється величезний потенціал для повторного використання.

Отож, навчання у технічному ЗВО буде більш ефективним якщо навчальні дисципліни по розвитку soft skills, які зазвичай проводяться в традиційній очній формі, реалізувати по моделі змішаного навчання, тобто з активним використанням тренінгового навчання і широким застосуванням засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Основними перевагами такого виду навчання є: гнучкість навчання, реалізація можливості працювати з навчальним матеріалом у зручний час і в зручному темпі; персоналізація навчання, коли до кожного здобувача вищої освіти використовується та траєкторія навчання, яка необхідна саме йому; особиста відповідальність здобувача вищої освіти; використання сучасних систем управління навчанням (використання Jet-

сайту) як для реалізації самостійної, дистанційної роботи здобувача, так і при проведенні тренінгових занять; більш раціональне використання часу на тренінгових заняттях за рахунок попереднього знайомства з навчальним матеріалом в сучасних системах управління навчанням.

Нові методики навчання є особистісно-орієнтованими, так як вони дають змогу здобувачам вищої освіти сконцентруватися на певному матеріалі, якщо вони цього потребують.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Янченко И. В. Смешанное обучение в ВУЗе: от теории к практике // Современные проблемы науки и образования. – № 5. – 2016. – URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=25417> (дата обращения: 15.02.2020).
2. Косарук О. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців інженерних спеціальностей на засадах інтеграції навчання з виробництвом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Косарук Олена Миколаївна. – Вінниця, 2019. – 339 с.
3. Ткачук І., Сосновенко Н. Розвиток «Soft Skills» у студентів коледжів // Професійна освіта. № 3 (84). – 2019. – С. 16–18.
4. Мірочник В. В., Титаренко А. М. Blended-learning: імплементація методики змішаного навчання у ЗВО // Міжвузівський науково-методичний семінар «Soft Skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у ххі столітті», Київ, 21 лютого 2020 р.

Олена Миколаївна Косарук – к. пед. н., старший викладач кафедри інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lena.menzul@gmail.com.

Kosaruk Olena M. – Ph. D., senior lecturer Training and Production Integration, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia.